

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра публічного управління, права та гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО
«01» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01 ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	<u>початковий рівень (короткий цикл)</u> (початковий рівень (короткий цикл), бакалавр, магістр)
спеціальність	<u>081 «Право»</u> (шифр і назва спеціальності)
освітня програма	<u>«Право»</u> (назва освітньо-професійної програми)
факультет	<u>економічний</u> (назва факультету)

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу), які навчаються за освітньо-професійною програмою «Право», спеціальності 081 Право

Розробники:

Тетяна ЛЄНЬ – доцент кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук, к. філософ.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук
Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету
Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

Затверджено на вченій раді економічного факультету
Протокол № 1 від «01» вересня 2023 року

В.о. завідувача кафедри

Людмила СІМОНЦЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань 08 «Право»	Обов'язковий компонент ОП	
Змістових частин – 2	Спеціальність <u>081 Право</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		1-й	-
		Семестр	
		II-й	-
		Лекції	
		22 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	-
		Вид контролю	
		Екзамен (II семестр)	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 5	рівень вищої освіти: <u>початковий рівень</u> <u>(короткий цикл)</u>		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1/3

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у наданні майбутнім фахівцям ґрунтовної гуманітарної підготовки, зокрема розуміння основних закономірностей розвитку природи і суспільства та місця людини у світі; усвідомлення ролі та значення філософії в історії людства; обізнаність в актуальних проблемах сучасної гуманітарної сфери загалом і філософської думки зокрема.

Завдання курсу: ознайомити здобувачів з предметом, специфікою, історією та основною проблематикою філософії, що

- передбачає отримання знань щодо фундаментальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування цієї дисципліни як галузі наукового знання;
- оволодіння філософською термінологією; формування системного уявлення про основні проблемні питання.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналітичної діяльності.

ЗК 5. Здатність до самоконтролю та самооцінювання.

ЗК 8. Здатність зберігати культурні, наукові, правові цінності та досягнення суспільства.

Фахові компетентності

СК 1. Здатність застосовувати основи філософських, історичних знань для формування світогляду у професійній діяльності.

СК 4. Здатність до пошуку, аналізу та застосування джерел права у професійній діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 7. Навички доносити власну думку та професійне бачення проблеми до респондентів.

ПРН 14. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 15. Демонструвати початкові навички використання ефективні комунікації та розв'язання конфліктних ситуацій у професійній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Історія суспільства, державності та господарства України

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

Тема 1. Філософія, її предмет та функції.

Філософія, круг її проблем. Філософія як форма суспільної свідомості. Специфіка філософського знання. Філософія і міф. Філософія і релігія. Філософія і наука. Основні світоглядні проблеми філософії. Структура світогляду. Предмет філософії: система відношень «людина-світ». Протистояння і взаємозв'язок матеріалізму та ідеалізму. Філософія як теорія і методологія. Діалектика і метафізика, їх співвідношення та різноманітність історичних форм. Значення філософії у культурному становленні та розвитку людини. Основні функції філософії: пізнавальна, світоглядна, методологічна, культурно-виховна.

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу.

Загальні риси філософії стародавнього Сходу: соціально-економічні, міфологічні й релігійні передумови виникнення філософської думки. Основні течії філософської думки в стародавньому Китаї: конфуціанство, даосизм, моїзм, школа инь-ян, легізм, школа імен. Морально-правові погляди у філософії стародавнього Китаю.

Філософія стародавньої Індії. Релігія й культура ведійської епохи. Філософський зміст упанішад. Джайнізм і ранній буддизм. Учення про карму й сансару. Матеріалістична лінія локаятиків. Даршани: веданта, міманса, санкхья, йога, ньая, вайшешика. Місце філософських учень стародавнього Китаю і Індії в історії світової філософії.

Тема 3. Антична філософія.

Загальна характеристика античної філософії. Особливості міфологічних передумов виникнення філософії в Стародавній Греції. Формування раціоналістичного типу мислення. Періодизація античної філософії.

Мілетська школа: Фалес, Анаксимандр, Анаксімен. Піфагор і піфагорійці: учення про число, космос, гармонію. Геракліт: поняття всезагальності руху, Логосу, ідеї єдності й боротьби протилежностей. Учення олеатів - Ксенофан, Парменід, Зенон - про буття як істинно суще; аргументи проти руху. Атомістика (Левкіпп, Демокріт). Етичне, соціально-політичне вчення Демокріта. Софісти й проблематика людини, суспільства, пізнання, мови.

Класична афінська школа. Сократ: розуміння предмета філософії, пізнання через поняття, метод пізнання, пошук об'єктивних засад етики. Платон: погляд на призначення філософії, зміст пізнання, учення про ідеї, етичне вчення, естетичний ідеал, платонізм у літературі, учення про державу. Аристотель: критика платонівських "ейдосів", метафізика, етичний ідеал, політичне вчення.

Філософія епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм. Глобальний ідеалістичний синтезантичного неоплатонізму (Плотін, Прокл).

Тема 4. Філософія Середньовіччя

Поняття середньовічної філософії. Специфіка способу філософствування, зв'язок із релігією, філософські жанри. Апологетика й патристика, їх історичне призначення. Життя й погляди Аврелія Августина. Боецій.

Виникнення й розквіт схоластики. Характеристика схоластичного методу. Тематика філософських досліджень у схоластиці. Співвідношення знання й віри, науки й релігії. Філософія Фоми Аквінського. Учення Фоми Аквінського про свободу волі, мораль і право. Пізня схоластика. Критика схоластичного методу. Номіналізм і реалізм. Номіналістична критика схоластики. Значення творчості Іоана Дунса Скота і У.Оккама.

Тема 5. Філософія доби Відродження

Характерні риси духовного стану епохи Відродження. Антропоцентричний характер ренесансної філософії. Періодизація філософії Відродження. Італійський гуманізм і його філософські засади. Данте і Петрарка як натхненники італійського гуманізму. Зв'язок божественного й земного в людині. Ідея загального блага й розвідки у сфері мови Л. Валла.

Неоплатонічний період у розвитку філософії Відродження. Платонівська Академія у Флоренції. Пантеїзм Дж.Піко делла Мірандоли, М.Фічіно і їх роль у відродженні античної культури й гуманістичних ідей. Н.Кузанський. Учення про державу й право Н. Макіавеллі. Філософія права Г. Греція. Місце й роль Відродження в історії світової філософії й культури.

Тема 6. Філософія Нового часу та Просвітництва

Соціально-економічні обставини виникнення нового типу філософствування. Питання методології й теорії пізнання. Емпіризм і раціоналізм. Ф. Бекон - перший філософ Нового часу. Розробка дослідно-індуктивного методу. Р. Декарт — засновник раціоналізму Нового часу. Правила філософського методу дослідження.

Розвиток англійського матеріалізму у XVII ст. Т. Гоббс - систематизатор беконівського матеріалізму. Натуралістичне тлумачення проблеми свободи. Філософсько-правові погляди Гоббса: природний стан людей, суспільний договір. Своєрідність філософії Дж. Локка, її направленість проти раціоналізму. Критика теорії "природжених ідей". Матеріалістичне трактування досвіду. Теорія первинних і вторинних якостей. Філософія права Локка.

Раціоналістична лінія в розвитку філософії Нового часу. Учення Б. Спінози про субстанцію, подолання дуалізму Декарта. Ступені пізнання. Питання свободи в Спінози. Політично-правові погляди Спінози. Монади як субстанції в Г. Лейбніца.

Головні риси філософської позиції Вольтера: сенсуалізм, деїзм, пропаганда індуктивного методу, нахил до скептицизму. Проблема свободи волі. Філософсько-правові погляди Ж.-Ж.Руссо. Загально-філософські витоки соціально-політичних ідей, "ідеал держави як реалізація царства розуму". "Система природи" П.Гольбаха як систематичне викладення матеріалізму XVIII ст. Соціологічне й етичне вчення К.-А.Гельвеція. Принцип розумного егоїзму, особистого інтересу, рівності людей, прагнення до щастя. Значення Просвітництва XVIII ст. для розвитку європейської філософії й культури.

Тема 7. Німецька класична філософія

Проблема співвідношення буття та свідомості і її вирішення представниками німецької класичної філософії. Філософія І.Канта. Докритичний і критичний періоди у творчій еволюції Канта. "Коперніканський переворот" у теорії пізнання, здійснений Кантом. Світ феноменів і "речей у собі".

Категоричний імператив. Естетика Канта. Філософські ідеї Й.-Г. Фіхте та Ф.-В.-Й. Шеллінга.

Філософія Г.Гегеля. Аналіз розвитку пізнання й свідомості у "Феноменології духу". "Наука логіки" ядро філософської системи Гегеля. Природа як інобуття духу. Сфера духу як самопізнання ідеї в розвитку індивіда й суспільства. Філософія права Гегеля. Проблема свободи. Право й мораль. Учення про громадянське суспільство й державу. Держава як сфера здійснення свободи. Філософія історії. Підняття до свободи як критерій прогресу. Естетичні погляди Гегеля. Фейєрбах: повернення до реальної людини. Антропологічний принцип філософії Л.Фейєрбаха. Спадщина німецького класичного ідеалізму в сучасному вимірі. Історичні умови виникнення філософії марксизму. Проблема людини, суспільства і світу у філософії марксизму.

Тема 8. Основні напрямки західної філософії 19-21 ст.

Характерні риси сучасної зарубіжної філософії. Критичний перегляд принципів і традицій класичної філософії кінця ХІХ - початку ХХ ст. Проблема раціонального, нераціонального та ірраціонального в західній філософії. Причина "бунту" проти розуму в середині ХІХ ст. Народження нового стилю філософствування. А. Шопенгауер як попередник філософії життя. Учення про світ як волю до життя та уявлення. Етика та вчення про свободу волі. Призначення людини у світі індивідуалізму та страждань.

Оновлення класичних філософських традицій: неотомізм (Ю. Бохенський, Г. Веттер, Ж. Марітен, Е. Жільсон, Т. де Шарден), неокантіанство (О. Лібман, Г. Коген, Е. Кассіер, Г. Ріккерт), неогегельянство (Дж. Ройс, Б. Кроче, Р. Кронер, А. Ліберт, Ж. Валь, Ж. Іпполіт).

Проблема раціонального та ірраціонального у філософії ХХ ст. розмежування раціоналізму та ірраціоналізму. Проблема нераціонального (воля, почуття, інтуїція, підсвідоме) і спроба її дослідження з позицій раціоналізму. Ірраціоналістичний і містичний підходи у філософському аналізі. Філософські проблеми психоаналізу (В. Дільтей, З. Фрейд).

Проблема людини у філософії ХХ ст. "Екзистенціальна філософія" та її різновиди; екзистенціалізм (С. К'єркегор, М. Хайдеггер, К. Ясперс, Ж. Сартр, А. Камю); персоналізм (Б. Бону, Е. Брайтмен, Е. Мун'є); філософська антропологія (В. Дільтей, А. Шопенгауер, Ф. Ніцше). Людина в умовах відчуження, соціальних криз і граничних ситуацій. Сутність існування людини, життя і смерть з точки зору "екзистенціальної філософії".

Еволюція релігійної філософії в ХХ ст. сучасний стан неотомізму. Суперечності і критицизм сучасної релігійної філософії.

Проблема знання і мови у філософії. Неопозитивізм (Л. Вітгенштейн, Г. Райхенбах, В. Капнап, Б. Рассел), структуралізм (К. Леві-Строс, М. Фуко, Ж. Лакан), герменевтика (Г. Гадамер, П. Ріккерт, Т. Кун). Постпозитивізм і його роль у сучасній науці та філософії (К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатош, П. Фейєррабенд). Перспективи подальшого розвитку філософського знання.

Тема 9. Розвиток філософської думки в Україні

Джерела української філософської культури. Особливості типу української філософської парадигми. Філософські пошуки в Україні періоду Київської Русі. Вплив Візантії. Світоглядні ідеї митрополита Іларіона.

Відродження в Україні. Діяльність І.Вишенського. Виникнення професійної філософії. Творчість С.Зизанія, З.Копистенського, Г.Смотрицького тощо.

Філософія у Києво-Могилянській академії (Ф.Прокопович, Г.Кониський). Проблеми відношення людини і бога, природи і духу, простору і часу, місця людини у Всесвіті. Становлення Просвітництва на Україні. Життя та філософська творчість Г.С.Сковороди. Вчення про три світи та дві натури. Вчення про людину та її щастя. Концепція "сродної праці".

Розвиток філософії у Харківському та Київському університетах. Ідеї німецької класичної філософії в Україні (П.Лодій, І.Шад, Д.Веланський). "Філософія серця" П.Юркевича.

Розвиток філософської проблематики в кінці ХІХ - на початку ХХ ст. (Антонович, Драгоманов, Потебня, Л.Українка, Коцюбинський, Грушевський, Винниченко, Міхновський, Липинський, Донцов). Філософія української діаспори (Чижевський. Лисяк-Рудницький. Мірчук та ін.). Філософія в Україні радянського періоду. Сучасний стан розвитку філософської думки в Україні.

ЗМІСТОВНА ЧАСТИНА 2. ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 10. Суспільство як об'єкт філософського пізнання система

Суспільство як само організуюча та само розвиваюча система. Функціонування суспільства як природничо-історичний процес. Географічне середовище та народонаселення як важливі передумови, що визначають життя суспільства. Суспільство та особа, їх взаємозв'язок. Людина та соціальне життя суспільства. Суб'єкт суспільної дії.

Суспільна свідомість, її структура та функції, роль у житті суспільства. Структура суспільної свідомості. Специфіка форм суспільної свідомості.. політична свідомість, політичні відносини. Правова свідомість. Правові відносини та правові погляди. Моральна свідомість. Об'єкт моралі, норми та принципи моралі. Мистецтво як форма суспільної свідомості. Наука як форма суспільної свідомості.

Культура та цивілізація. Поняття суспільного прогресу. Глобальні проблеми розвитку людства, причини їх виникнення та шляхи вирішення.

Тема 11. Філософська антропологія

Філософська антропологія як інтеграція знань про людину. Природне, соціальне й духовне в людині. Проблема походження та існування людини і людства. Людина як суб'єкт предметно-практичної діяльності. Антропосоціогенез.

Поняття індивід, індивідуальність, особа. Поняття особистості. Особистість як продукт суспільного розвитку. Основні типи особистості. Свобода особистості, соціалізація особистості. Людина як суб'єкт історичного процесу.

Кінець індивідуального існування людини, проблема життя і смерті як предмет емоційного сприйняття і роздумів. Соціальна і біологічна довготривалість людського життя, смерть, безсмертя. Дискусії щодо "права на смерть". Смісл життя людини і людства. Форми духовно-практичного буття людини, життєві цілі та ідеали. Неповторність і унікальність людського існування. Гуманістична орієнтованість філософії і пошук засобів дійсного утвердження гуманізму.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Історія філософії												
Тема 1. Філософія, її предмет та функції	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2 . Філософія Стародавнього Сходу	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Антична філософія	12	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія Середньовіччя	8	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Філософія доби Відродження	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Філософія Нового часу та Просвітництва	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Німецька класична філософія	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Основні напрямки західної філософії 19-21 ст.	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Розвиток філософської думки в Україні	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовою частиною	96	18	18			60	-	-	-	-	-	-
Змістова частина 2. Практична філософія												
Тема 10. Суспільство як об'єкт філософського пізнання	8	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Філософська антропологія	8	2	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовою частиною	24	4		-	-	20	-	-	-	-	-	-
Разом за 2 семестр	120	22	18	-	-	80	-	-	-	-	-	-

5. ЗМІСТОВІ ЧАСТИНИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

1 курс 1 семестр

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

Лекційний модуль:

1. Філософія, її предмет та функції (2 години)
2. Філософія Стародавнього Сходу (2 години)
3. Антична філософія (2 години)
4. Філософія Середньовіччя (2 години)
5. Філософія доби Відродження (2 години)
6. Філософія Нового часу та Просвітництва (2 години)
7. Німецька класична філософія (2 години)
8. Основні напрямки західної філософії 19-21 ст. (2 години)
9. Розвиток філософської думки в Україні (2 години)

Семінарський модуль:

1. Філософія, її предмет та функції (2 години)
2. Філософія Стародавнього Сходу (2 години)
3. Антична філософія (2 години)
4. Філософія Середньовіччя (2 години)
5. Філософія доби Відродження (2 години)
6. Філософія Нового часу та Просвітництва (2 години)
7. Німецька класична філософія (2 години)
8. Основні напрямки західної філософії 19-21 ст. (2 години)
9. Розвиток філософської думки в Україні (2 години)

Модуль самостійної роботи:

1. Філософія, її предмет та функції (4 години)
2. Філософія Стародавнього Сходу (8 годин)
3. Антична філософія (6 годин)
4. Філософія Середньовіччя (6 годин)
5. Філософія доби Відродження (10 годин)
6. Філософія Нового часу та Просвітництва (8 годин)
7. Німецька класична філософія (8 годин)
8. Основні напрямки західної філософії 19-21 ст. (4 години)
9. Розвиток філософської думки в Україні (8 годин)

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі колоквіуму

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Лекційний модуль:

10. Суспільство як об'єкт філософського пізнання (2 години)
11. Філософська антропологія (2 години)

Модуль самостійної роботи:

10. Суспільство як об'єкт філософського пізнання (10 годин)
11. Філософська антропологія (10 годин)

Підсумкова тека: підсумковий контроль за змістовою частиною у формі колоквиуму, екзамен.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

На лекціях у формі активної бесіди з елементами дискусії розглядаються основні теоретичні положення теми, які вимагають роз'яснення та уточнення з боку викладача. На лекціях вимагається активна участь здобувачів у обговоренні ключових положень теми, ведення стислого конспекту лекції. Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій. Використовуються наочні методи навчання, ілюстрування.

Теоретичні знання, отримані здобувачами під час лекцій, обговорюються більш детально на практичних (семінарських) заняттях у формі міні-дискусій, заслуховування та аналізу тематичних доповідей. В процесі семінарського заняття здобувачі вчаться формулювати свою точку зору, логічно викладати матеріал, підбирати докази у підтвердження своїх думок, вчаться публічно виступати. При проведенні практичних занять використовуються активні форми їх проведення: евристичні бесіди, дискусії, ситуативні кейси.

Навчальна дисципліна «Філософія» викладається шляхом поєднання аудиторних занять із самостійною роботою.

Передбачається, що в період вивчення дисципліни здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає не менше 50 %

Базовою є методика навчання на лекціях із застосуванням мультимедійного методу. На практичних (семінарських) заняттях використовуються різні форми та методи навчання: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення презентацій та інші.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль здійснюється з дотриманням вимог систематичності та системності, єдності вимог і методики оцінювання, врахування індивідуальних здібностей і можливостей здобувачів, взаємозв'язку програмних результатів навчання, видів навчальної діяльності та критеріїв їх оцінювання, що відображається у тому, що процедура оцінювання повинна враховувати специфіку освітнього компоненту та майбутньої фахової діяльності, дотримання норм та правил академічної доброчесності, відкритості та прозорості,

доступності і зрозумілості критеріїв, правил та процедури оцінювання рівня навчальних досягнень.

Контроль навчальної роботи здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти денної форми навчання у міжсесійний період здійснюється у перебігу аудиторних занять, що проводяться відповідно до розкладу, а також шляхом перевірки результатів самостійно виконаних ними завдань (самостійної роботи).

Контроль навчальної роботи здобувачів:

1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми:

1.1. Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять;

1.2. Підсумкового контролю за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після опанування певної завершеної частини (модулю) навчального матеріалу з освітнього компоненту.

2. Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти після завершення вивчення освітнього компоненту освітньої програми.

Поточний контроль рівня навчальних досягнень здобувачів складається з:

- поточного контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час проведення практичних (семінарських)

- підсумкового контролю за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після опанування модулю навчального матеріалу з освітнього компоненту (ПКЗЧ) – усна відповідь та перевірка самостійної підготовки. Використовується метод усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

За результатами контрольних заходів здобувачам виставляються бали. Максимальна кількість балів, що може набрати здобувач у семестрі дорівнює 60-ти балам

Орієнтовні форми контролю знань на практичних заняттях та їх оцінка:

- усна відповідь – до 5 балів;
- доповнення відповіді – до 2 балів;
- самостійна робота – перевірка результатів самостійної роботи здійснюється під час складання підсумкового контролю змістовної частини, ;
- участь в дискусії – до 2 балів.

Підсумковий контроль рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після завершення вивчення освітніх компонентів освітньої програми (ПК) - екзамен. Форма проведення семестрового контролю усна, зміст і структура екзаменаційних білетів відповідають змісту курсів.

Дисципліна «Філософія» вивчається протягом одного семестру. По завершенню курсу здобувачі складають екзамен. На екзамен виносяться вузлові питання.

Зміст питань комплексу екзаменаційних білетів повністю охоплює

робочу навчальну програму дисципліни та забезпечує перевірку всіх знань, навичок і умінь відповідного рівня, що передбачені програмою. Екзамен проводиться за білетами, які затверджуються перед екзаменаційною сесією не пізніше як за місяць до її початку.

Складання екзамену не перевищує двох астрономічних годин. Здобувачам не дозволяється користуватись джерелами (підручниками, конспектами, спеціальною літературою). У разі спроби скористатися шпаргалкою чи мобільним зв'язком здобувач усувається з екзамену і йому виставляється незадовільна оцінка.

Якість і повнота відповіді на кожне з питань екзаменаційного білету оцінюється відповідною кількістю балів за шкалою оцінювання згідно прийнятих на кафедрі критеріїв.

Максимальна кількість балів на екзамені дорівнює 40 балів.

Отримані поточні бали додаються до наступних максимально можливих 40 балів, що одержуються здобувачем під час екзамену.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Критерії оцінювання усної відповіді здобувачів

5 балів	Здобувач/ка вільно володіє навчальним матеріалом, самостійно, системно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.
4 бали	Здобувач/ка в повній мірі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
3 бали	Здобувач/ка достатньо в повній мірі володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, під час усних відповідей, здебільшого розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Під час висвітлення окремих питань не вистачає достатньої глибини відповіді та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2 бали	Здобувач/ка частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1 бал	Здобувач/ка недостатньо володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів, допускає при цьому суттєві помилки.

Критерії оцінювання доповнення відповіді

2 бали	Здобувач/ка всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
1 бал	Здобувач/ка здебільшого розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу.

Критерії оцінювання участі у дискусії

2 бали	Здобувач/ка всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.
1 бал	Здобувач/ка всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Критерії оцінювання підсумкового контролю за змістовою частиною рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти після опанування модулю навчального матеріалу з освітнього компоненту (ПКЗЧ)

5 балів	Здобувач/ка вільно володіє навчальним матеріалом, самостійно, системно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Вміє самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.
4 бали	Здобувач/ка в повній мірі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
3 бали	Здобувач/ка достатньо в повній мірі володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, під час усних відповідей, здебільшого розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Під час висвітлення окремих питань не вистачає достатньої глибини відповіді та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2 бали	Здобувач/ка частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1 бал	Здобувач/ка недостатньо володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів, допускає при цьому суттєві помилки.

Критерії оцінювання підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Філософія»

При проведенні екзамену в усній формі оцінка кратна 5 (0, 15, 20, 25, 30, 35, 40).

Критерії оцінювання відповіді здобувачів вищої освіти на екзамені

40 балів	Здобувач/-ка має глибокі й системні знання з усього теоретичного курсу дисципліни, може чітко сформулювати дефініції, вільно володіє фаховою термінологією. Вміє характеризувати філософські концепції, складові частини філософської науки, розуміється на сучасних проблемах, вільно орієнтується в джерельному просторі і вимогах.
35 балів	Здобувач/-ка має ґрунтовні знання, володіє фаховою термінологією, бере активну участь в обговоренні основних проблем навчальної дисципліни, оперує літературою із заданої тематики, вміє робити узагальнені оцінки, може використовувати теоретичні знання в практичній діяльності, добре встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
30 балів	Здобувач/-ка знає програмний матеріал повністю, володіє фаховою термінологією, ознайомлений з колом основних проблем із заданої тематики, має практичні навички, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми чи матеріалу підручника.
25 балів	Здобувач/-ка у цілому знає програмний матеріал, має практичні навички, але може припуститися неточностей у формулюваннях або незначних помилок при наведенні прикладів.
20 балів	Здобувач/-ка знає основні теми курсу, але його знання носять загальний характер. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних навичках.
15 балів	Здобувач/-ка має фрагментарні знання з усього курсу, не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу сформулювати ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання.
0 балів	Здобувач/-ка не знає програмного матеріалу, систематично не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ (ФОРМА КОНТРОЛЮ – ЕКЗАМЕН)

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)													Екзам ен	Підсум кова оцінка (екзамен)
Змістова частина 1						Змістова частина 1								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	ПК ЗЧ 1	T10	T11	ПК ЗЧ 2		
Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 5	Max 10	Max 5	-	-	Max 5	Max 40	Max 100

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності» індивідуальний навчальний план (залікову книжку) здобувача складається з урахуванням результатів поточного контроль рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти під час вивчення освітнього компоненту освітньої програми та результатів підсумкового контролю рівня навчальних досягнень здобувачів початкового рівня вищої освіти й оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

100-бальна шкала	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	не зараховано
35-59	FX	Незадовільно	
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (основна) література:

1. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів:ЦПД, 2019. – 106 - с 2.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп.–Львів : Магнолія, 2016. – 504. – 966-8340-38-8.
3. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2017. –276 с.
4. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2016. –276 с.
5. Рижак Л. Філософія : підручник /Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка,2016. – 650 с.
6. Філософія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий, І. В. Бичко, Р.О.Додонов [та ін.] ; за заг. ред. Р. О. Додонова. – Київ : ЦУЛ, 2019. – 455 с.
7. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред А. Синиці. – Львів :ЛігаПрес, 2017. – 90 с.

Допоміжна література:

8. Лень Т.В. Гендерне виховання як механізм первинної соціалізації. Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія: [журнал наукових праць].Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Творче об-ня “Нова парадигма”.К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Вип. 61. С.8-16.
9. Лень Т.В. Суб’єктивні умови гендерного виховання. Нова парадигма. Філософія. Політологія. Соціологія: [журнал наукових праць].Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова, Творче об-ня “Нова парадигма”.К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2008.Вип. 76. С.3-12.
10. Лень Т.В. Структура та функції первинної гендерної соціалізації в сучасному українському суспільстві. Вища освіта України. 2009.№2, додаток 1. С.106-113.
11. Лень Т.В. Сучасні теорії гендерної соціалізації: перспективи розвитку особистості у сучасному українському суспільстві. Вища освіта України. 2010. №1, додаток 1. С.139-144.
12. Лень Т.В. Соціальний досвід студентської молоді як результат соціалізації та виховання. Вища освіта України. 2012. №1, додаток 2. С.165-170.
13. Лень Т.В.Права рівності: історичний потенціал світового жіночого руху для сучасної України. Юридичний бюлетень, вип.1.наук.журн.редкол.: Ю70 О.Г.Предместніков та ін. Одеса, Одувс, 2015. 158с.
14. Лень Т.В. Формування особистості в умовах розбудови громадянського суспільства. Юридичний бюлетень:наук.журн.редкол.: О.Г.Предместніков та ін. Ю.70 Одеса, Одувс, 2016. Вип.2(2). 158с.
15. Вандишев В.М.Філософія: Екскурс в історію вчень і понять : Навчальний посібник. - [РМОНУ] / Вандишев В.М. - Київ : Кондор, 2016. - 471 с.
16. Сморгж Л.О.Філософія : Навчальний посібник для студентів внз. - [РМОНУ] / Сморгж Л.О. - Київ : Кондор, 2017. - 415 с.
17. Філософія: Навчальний посібник. - [ДМОНУ] / І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко, І.В. Бойченко та ін. ; За ред. І.Ф. Надольного. - К : Вікар, 2016.

- 623 с.

18. Філософський словник: Словник-довідник / За заг. ред. д.ф.н., прф. В.П. Андрущенко. - Вид. 3-є, доп. - Харків : Р.И.Ф., 2017. - 671 с.
19. Stocker, V., & Mack, M. (Eds.). (2018). The Palgrave Handbook of Philosophy and Literature. London: Palgrave Macmillan.
20. McCoy, MB (2020). Image and Argument in Plato's Republic. Albany: State University of New York Press.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Вісник ХНПУ імені Г.С.Сковороди Філософія-
<http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/philosophy/article/view/1000>
2. Збірник наукових праць "Гілея: науковий вісник" - <http://www.gileya.org/>
3. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка - <http://www.philsci.univ.kiev.ua/>